

Leiemeersen – Heulebeek Kuurne

C Venster van Kuurne

Kernideeën: Venster van Kuurne

- Kuurne: venster op Leiemeersen en Heulebeek!
- Natuur, beleefbaar tot in het centrum
- Groene vingers, gekoppeld aan trage wegen en speelweefsel
- Vlassites met sterke identiteit (exploitatie, authenticiteit, ontsluiting)
- Open landschap

Kernideeën: Venster van Kuurne

Duurzaamheid en participatie als ontwerphouding

Geïntegreerde visie, inspeland op de noden van Kuurne

- Meerschallig
- Meerlagig
- Meervoudig

Participatie: de kracht van de meerwaarde

Parallel lopende trajecten:

- aandachtspunt: complexiteit en voorgeschiedenis
- betrokken actoren: gemeentelijke diensten en andere overheden, eigenaars, omwonenden (kinderen/jongeren/volwassenen).

Kernideeën: Venster van Kuurne

Duurzaamheid en participatie als ontwerphouding

Ruimtelijke kansen benutten

- Versterken blauw-groene laag
  - water: beekherstel, integraal waterbeheer
  - geomorfologie: bestaande topografie en microreliëf respecteren
  - groenstructuur: behouden en subtiel versterken
- Kwaliteitsvolle publieke ruimte
  - natuurrijk, extensief, open valleilandschap
  - Contact centrum: visueel en fysiek
  - Gekoppeld aan goede ontsluiting (traagnetwerk)
- Slimme mobiliteit
  - autoluw
  - fiets- wandelnetwerk gekoppeld aan speelweefsel
  - leesbare routes

Kernideeën: Venster van Kuurne

Duurzaamheid en participatie als ontwerphouding

Ecologische waarde maximaliseren

Visie HPG

Natuur: avontuurlijke kwaliteit

- Biodiversiteit verhogen:
  - beekherstel
  - variatie in vegetaties
  - speelnatuur
  - boomgaard met streekeigen rassen
  - gevarieerd en natuurvriendelijke beheer (oa. extensieve begrazing)
- Beheerbewust ontwerp
- Minimale milieu-impact

Kernideeën: Venster van Kuurne

Duurzaamheid en participatie als ontwerphouding

Kansen voor duurzame landbouw

- een logische keuze in functie van de gemeente
- landbouw: open ruimte blijft behouden
- educatief: thema gezond voedsel
- Historisch: agrarisch gebied

Kernideeën: Venster van Kuurne

Doelstellingen

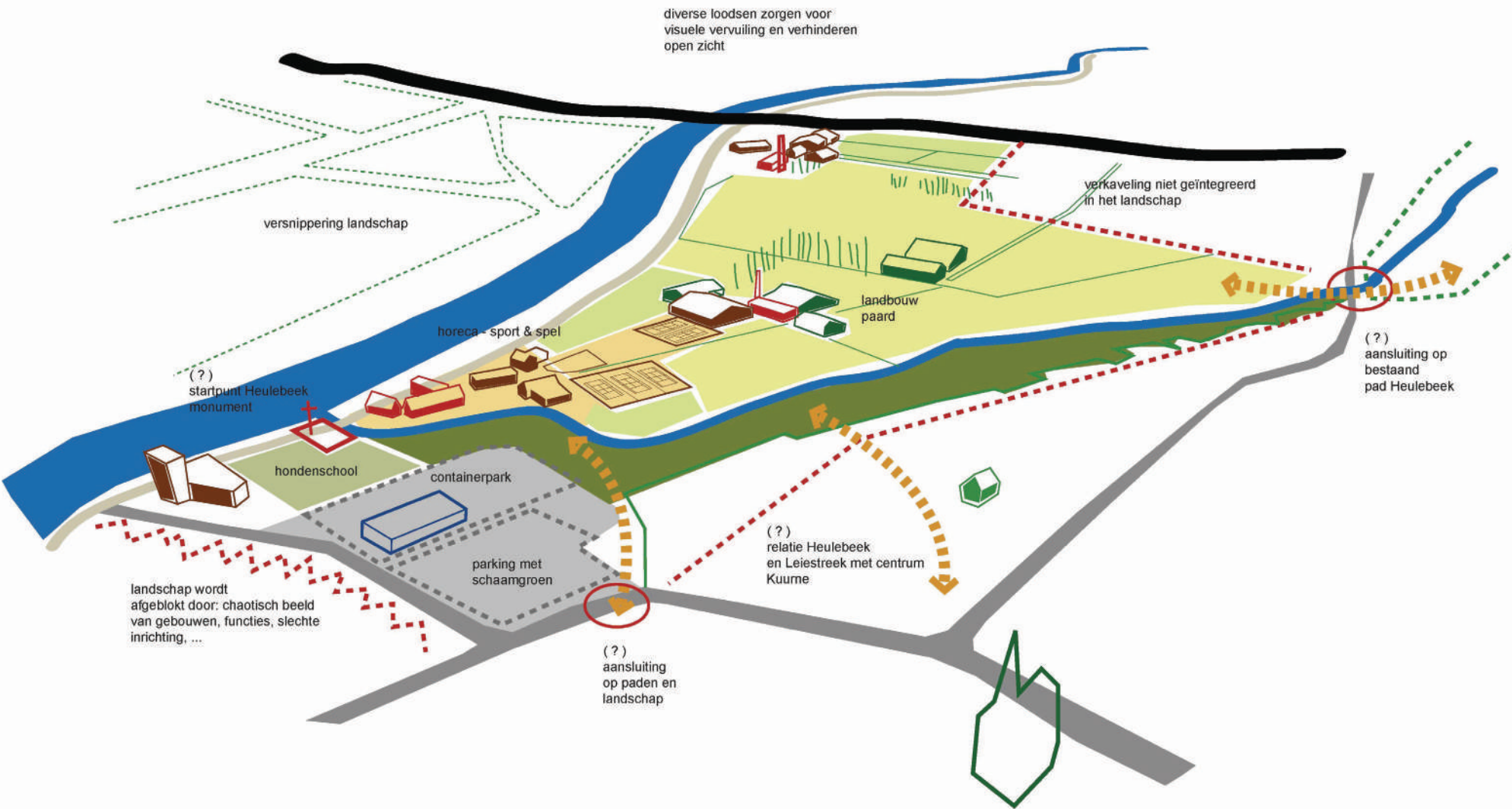
Analyse: waardevol en te behouden

- open ruimtegebied: 3 voormalige vlassites
- bijzondere gebouwen:
  - roterijen sites Sabbe, DeBruyne en Verschaeve
  - hoeve nabij monding Heulebeek
- herkenbare komvallei Heulebeek
- leievallei met bijhorende leiemeersen
- monument Leieslag

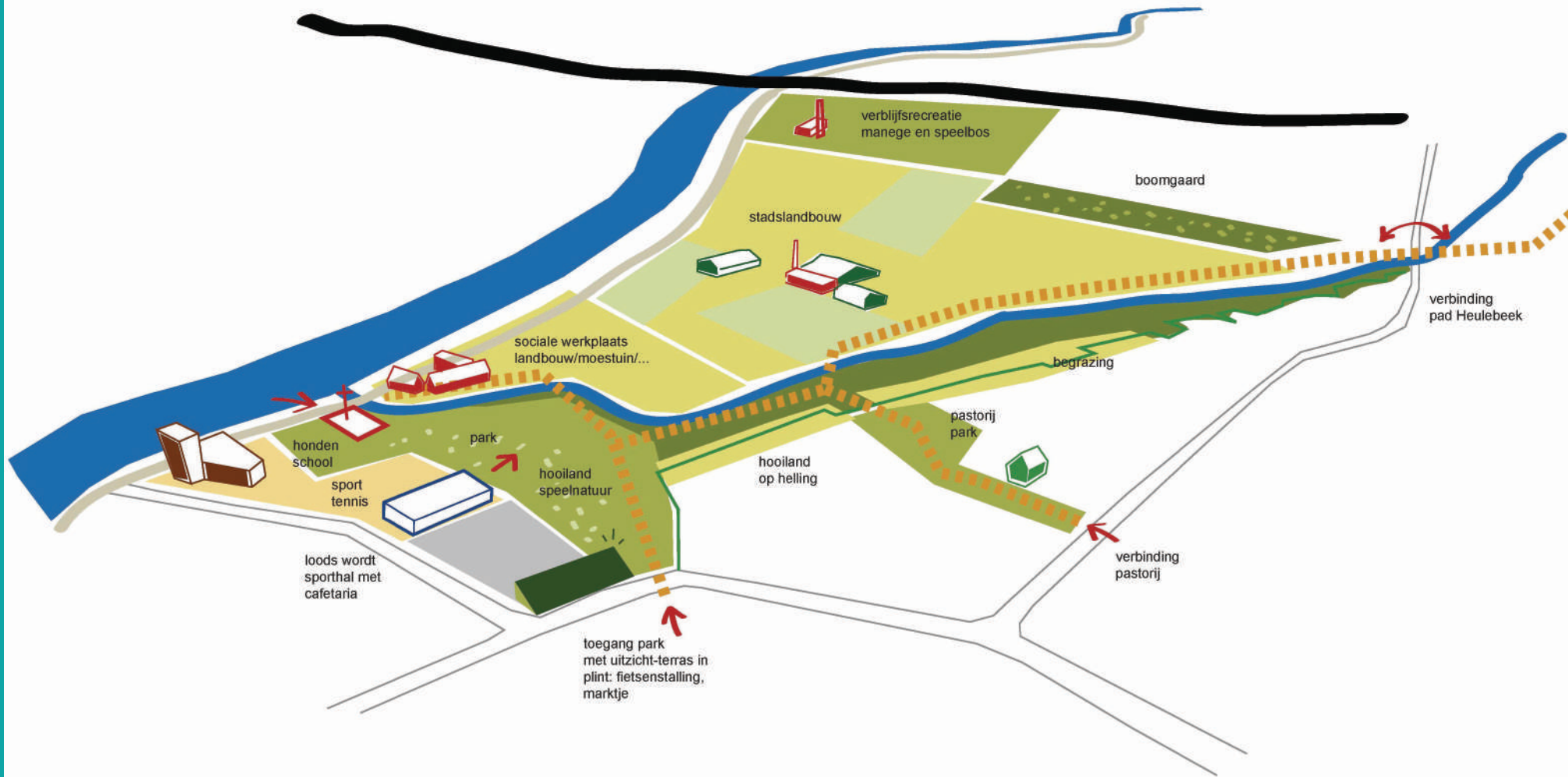

Analyse: knelpunten

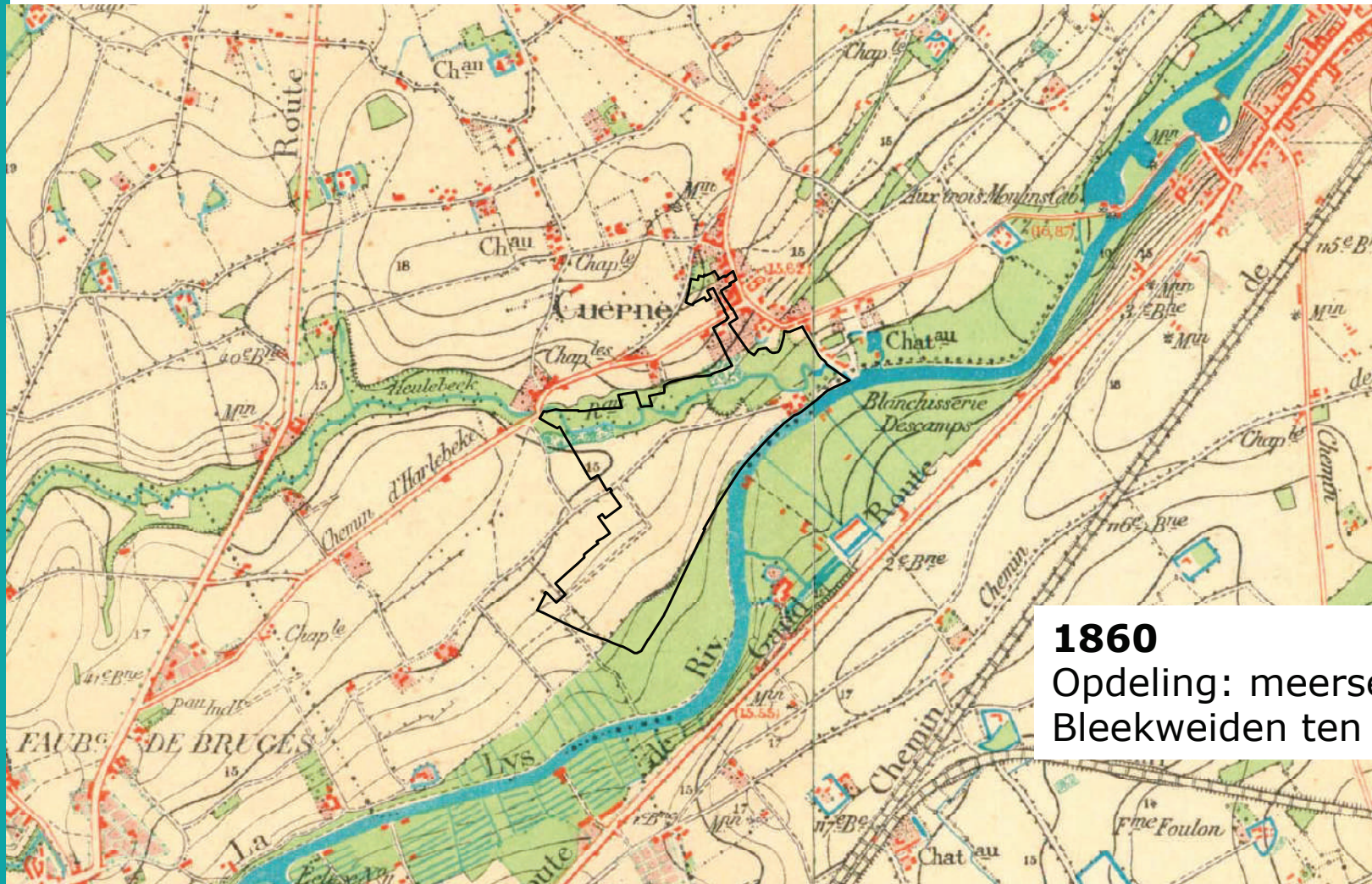

Analyse: potenties

Concrete doelstellingen: Leiemeersen open landschap bewaren

1860

Opdeling: meersen en akkerland
Bleekweiden ten zuiden van Leie

Concrete doelstellingen

Leiemeersen open landschap bewaren

Open akkerland aan Leie:

open landschap met enkel knotwilgen

Komvallei Heulebeek:

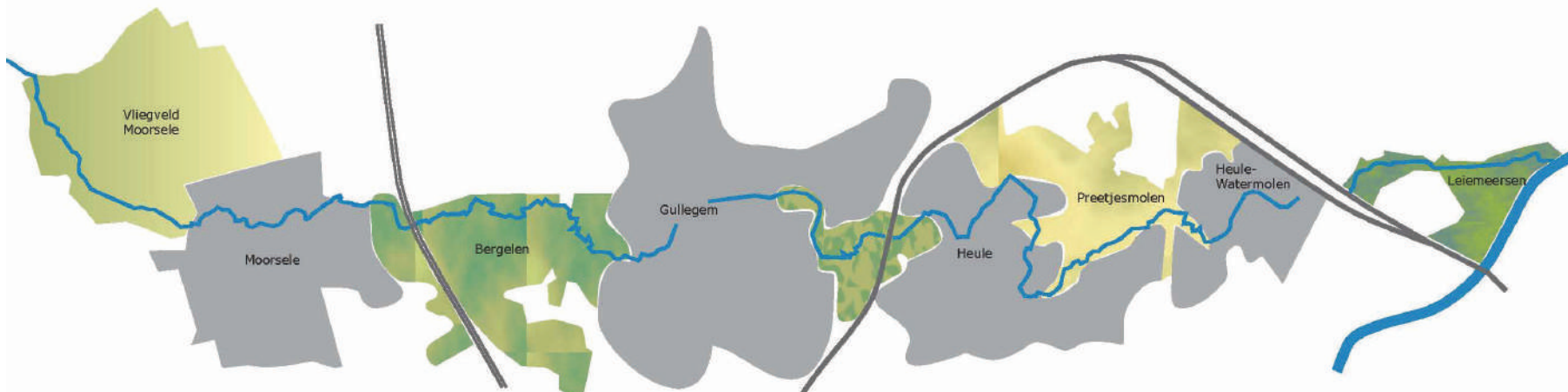
vochtige weilanden en meersen
kleinschalige landschapselementen

Openzicht vanuit het centrum:

afbraak gebouwen die zicht belemmeren

Vlasbedrijf Verfaill
Inspiratie beeld

Ontwerpend onderzoek: open landschapsbeeld

Ontwerpend onderzoek: randafwerking en recreatie

smaakmakers

**Ontwerpend onderzoek:
randafwerking en recreatie**

nat hooiland – De Groene Long, Kuurne

galloways – Tjuchem Nederland

C

Natuurrijke zone als randafwerking

smaakmakers

**Ontwerpend onderzoek:
randafwerking en recreatie**

ontmoetingsplek voor de buurt

Dorpsboomgaard als randafwerking woonwijk

C

smaakmakers

**Ontwerpend onderzoek:
randafwerking en recreatie**

C

Speelbos als randafwerking

smaakmakers

**Ontwerpend onderzoek:
randafwerking en recreatie**

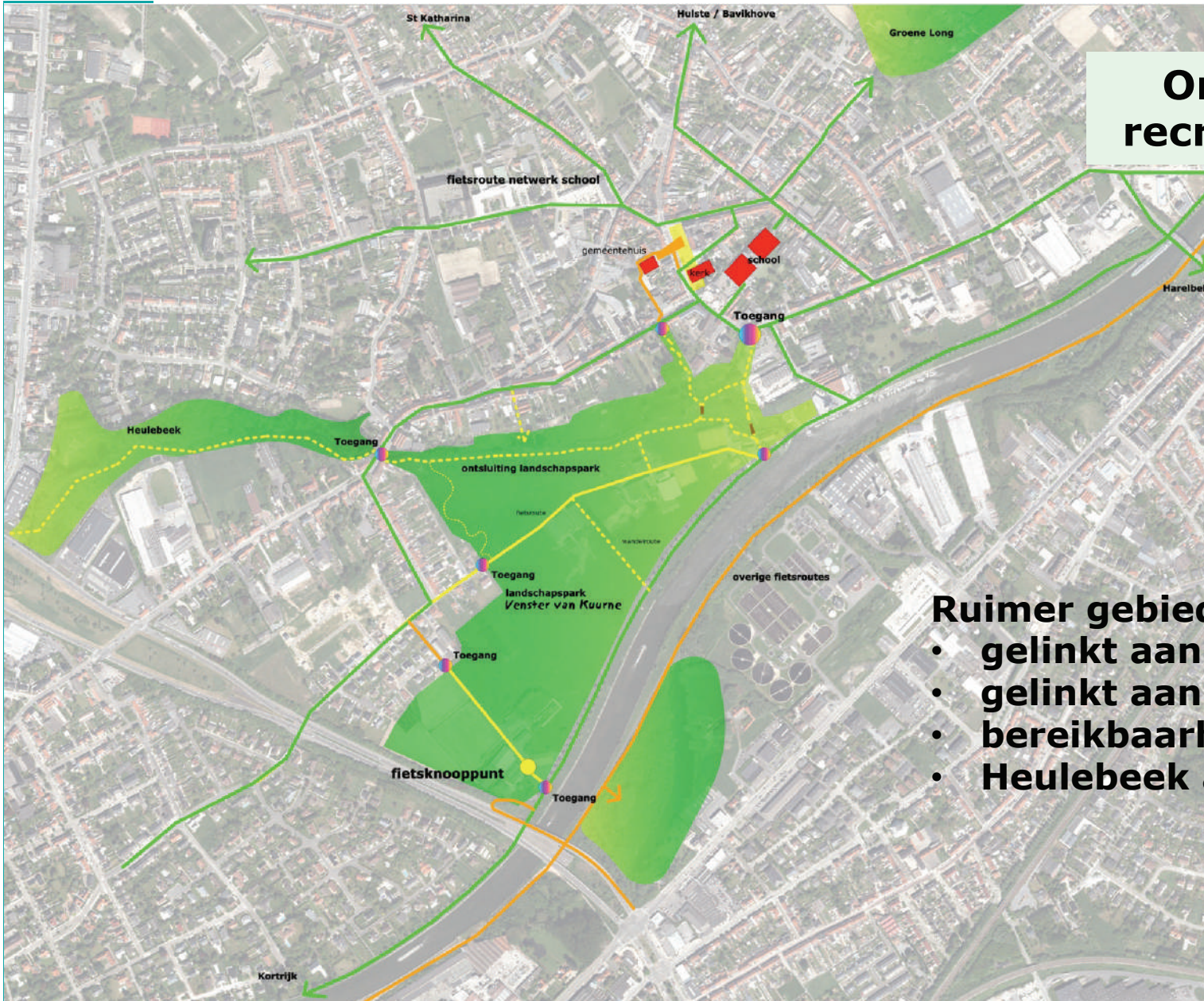

C

Speelnatuur tussen meersen Heulebeek en cafetaria sportcentrum

Ontwerpend onderzoek: recreatieve infrastructuur

Ruimer gebied

- gelinkt aan schoolroutes
- gelinkt aan fietsroutenetwerk
- bereikbaarheid vanuit centrum
- Heulebeek als verbinding

Ontwerpend onderzoek: recreatieve infrastructuur

Binnen het gebied:

- verschillende wandellussen
- fietsers: jaagpad
- belevingswaarde:
  - wandelpad langs Heulebeek:
brugjes en vlonders
  - graspaden - boomgaard

smaakmakers

**Ontwerpend onderzoek:
recreatieve infrastructuur**

C

Beleving: verschillende soorten verbindingen

smaakmakers

**Ontwerpend onderzoek:
recreatieve infrastructuur**

wandelpad: hooiland - De Groene Long, Kuurne

graspad - boomgaard

C

Beleving: verschillende soorten verbindingen

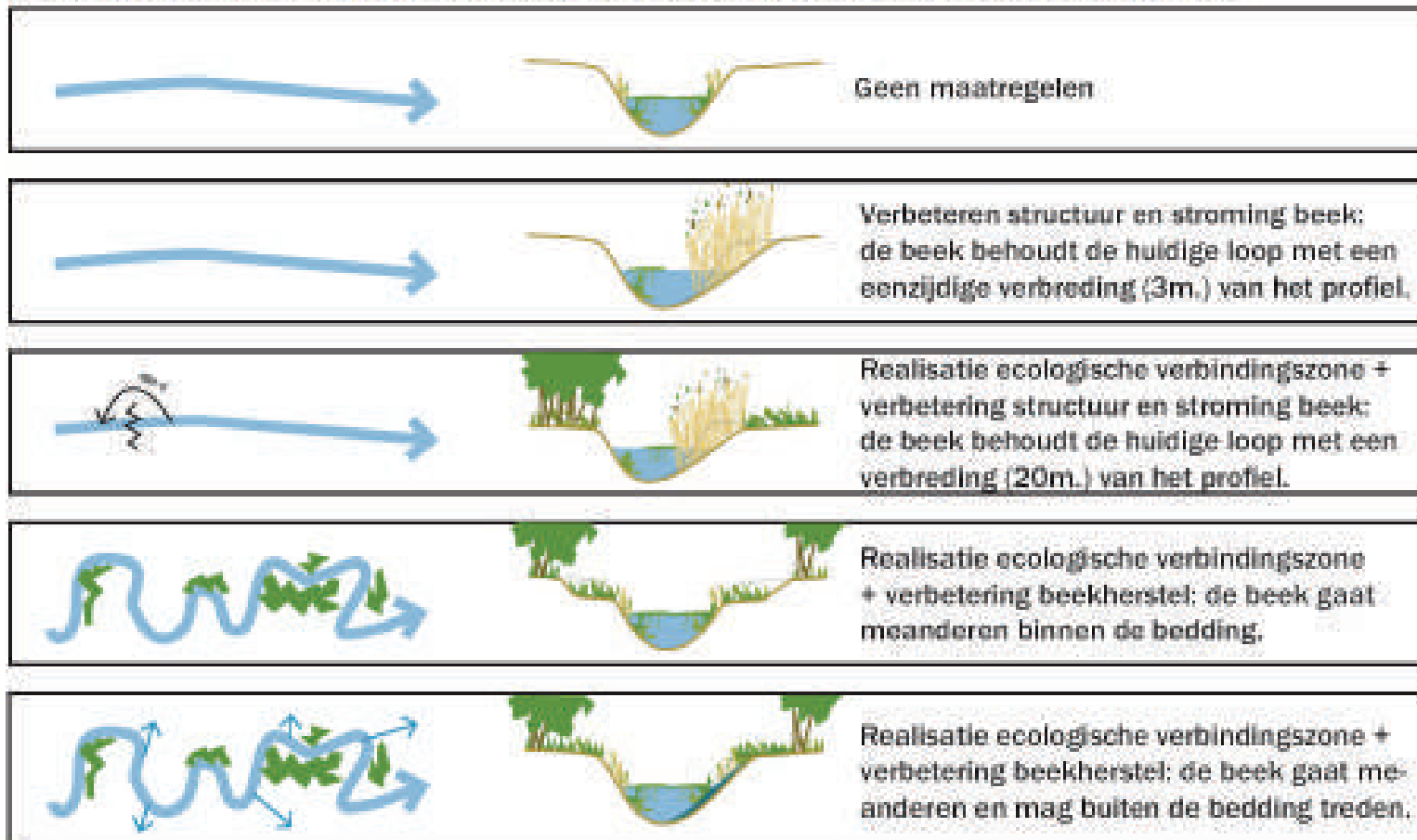
Ontwerpend onderzoek: natuurgerichte doelstellingen

smaakmakers

Ontwerpend onderzoek: natuurgerichte doelstellingen

Figuur 9: Mogelijke maatregelen, afhankelijk van ambitieniveau (Waterschap Vallei & Eem, 2008)

C

Vallei met spontane ecologische processen

smaakmakers

**Ontwerpend onderzoek:
natuurgerichte doelstellingen**

speelkunst in speelbos

struinnatuur – Tiengemeten

C

natuurbeleving

Ontwerpend onderzoek: onthaal en recreatie

C

Ontwerpend onderzoek: bebouwingen

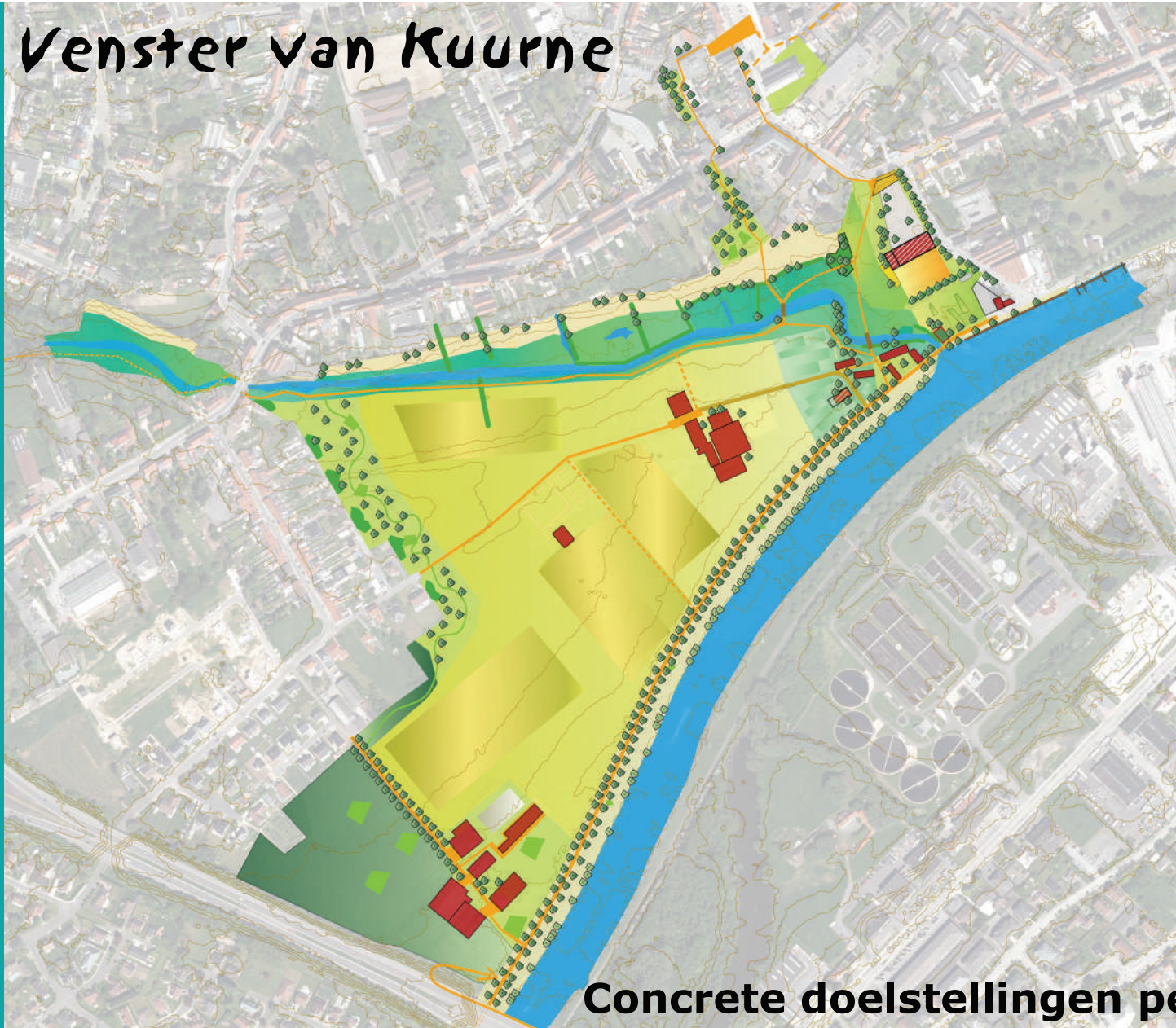
**Ontwerpend onderzoek:
erfgoed**

C

Venster van Kuurne

C

Concrete doelstellingen per deelgebied

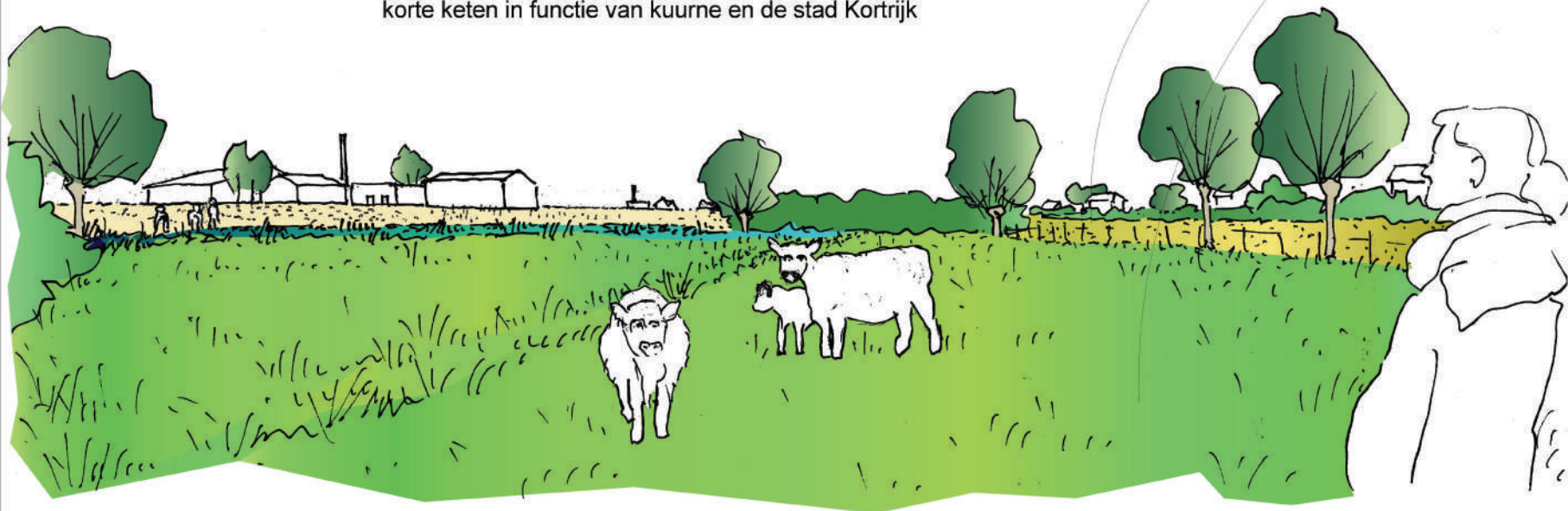
Ontwerpend onderzoek: Heulebeek: natuurontwikkeling tot natuurrijke wandelas

schuur verwijderen: open zicht en contact met de Leie

open landschap bewaken: professionele landbouw
korte keten in functie van kuurne en de stad Kortrijk

twee banden:
hooiland hoger gelegen

onderaan zijde heulebeek
begrazing

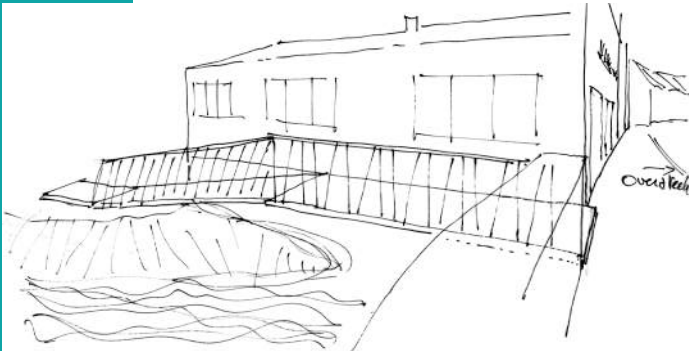

Beekherstel en natuurvriendelijke inrichting:

natuuroevers, extensieve begrazing, hooilanden, bloeiende hagen ....

Ontwerpend onderzoek: Heulebeek: natuurontwikkeling tot natuurrijke wandelas

Wandelpad:

- zuidelijk van Heulebeek
- 2 brugjes (qua vormgeving een knipoog naar de 'vlasbakken' van vroeger)
- veilige oversteek Kortrijksestraat – doortrekken wandelpad

Ontwerpend onderzoek:
Site Sabbe: jeugdsite met manège , speelbos en verblijfsaccomodatie

loodsen omvormen:
erfgoedbelevingspunt, fietsinrijpunt, manège, verblijfsaccomodatie (groepen),
fietscafé

Ontwerpend onderzoek: Site Debruyne: kunstateliers

- **afbraak** niet-historisch waardevolle loodsen
- overblijvende roterij: **markant erfgoed** in open gebied
- ruimte voor combinatie **kunst-erfgoed**
(vb. kunstateliers, concertruimte, tentoonstellingsruimte...)

Ontwerpend onderzoek: Site Verschaeve: korte keten-landbouw – behoud open landschap

- **professioneel, biologisch landbouwbedrijf**
- **korte-ketenlandbouw:** verkoop via hoevewinkel of uitkijkbalkon
- gekoppeld aan **educatie** 'gezonde voeding' (onthaalklassen) of **zorgfunctie**

Verschuiving van globaal naar regionaal
voedingssysteem

Ontwerpend onderzoek:
Historische hoeve met naastliggende loodsen: horeca, sociale economie

- **opwaardering monding Heulebeek**
- **opwaardering monument Leieslag**
- horeca functie **historische hoeve**
- **reconversie naar sociaal economie-project:** villa, cafetaria
- **gekoppeld aan speels leren** (educatie):
- inschakelen bij aanleg en het beheer?

Ontwerpend onderzoek: Balkon en omgeving

- **het balkon:** toegangspoort tot het gebied
- **omgeving parking Damier,** gemeenteloods en containerpark omvormen

Ontwerpend onderzoek: Balkon en omgeving

- straatkant: aantrekkelijke **groene hoofdtoegang** met **uitzichtplateau:** het **balkon van Kuurne**
- balkon: **ontmoetingsruimte**, (tijdelijke) initiatieven

Ontwerpend onderzoek: Balkon en omgeving

- **luifel:** markt, verkoop groentenpakketten, fietsenstalling...
- bestaande parking wordt heringericht (verkleind)
- landschappelijke afwerking

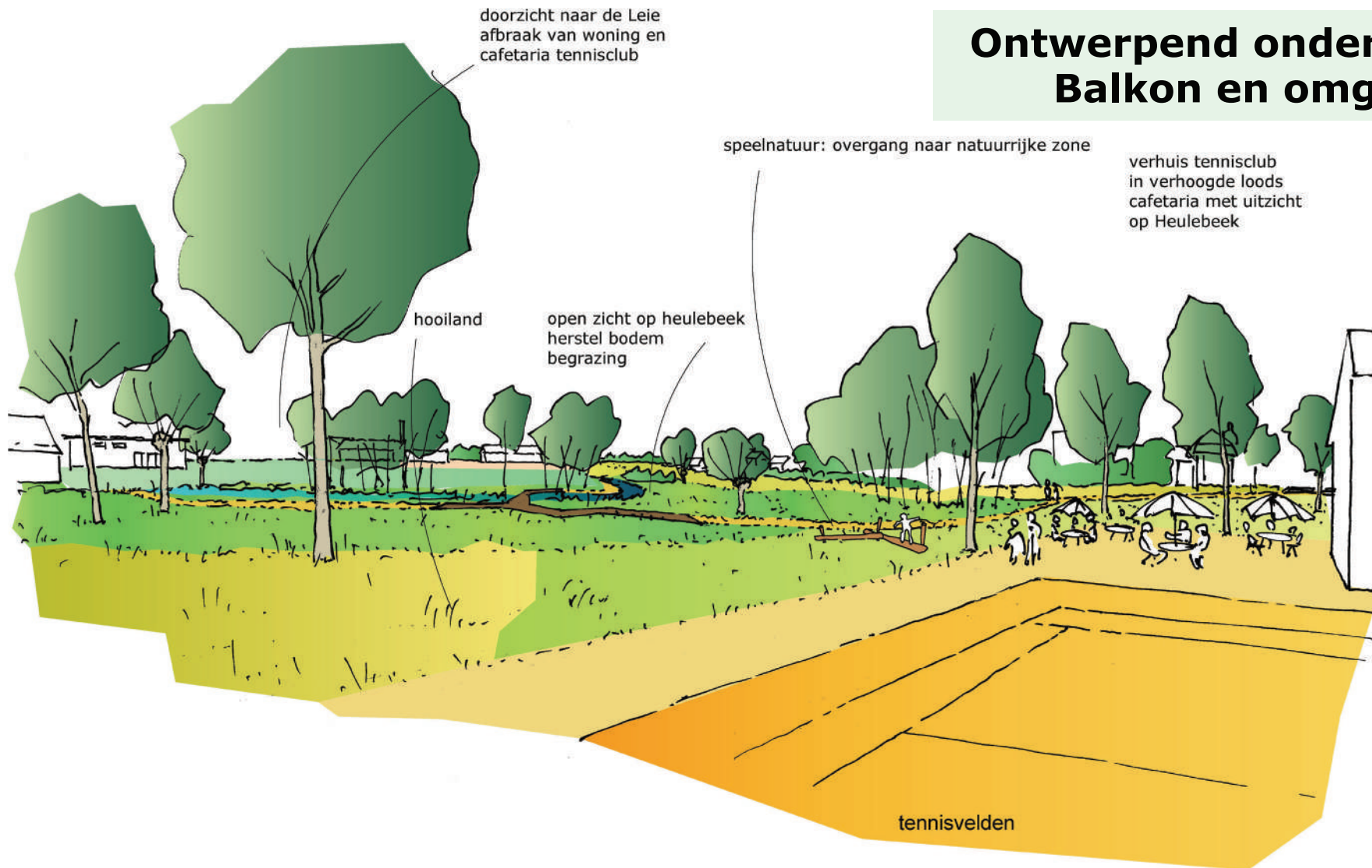

Ontwerpend onderzoek: Balkon en omgeving

- gemeenteloods omvormen tot:
  - **indoortennishal**
  - **cafetaria: zicht op Heulebeek en Leiemeersen**
- aansluitend: **speelnatuurzone**
- 3 **tennisvelden** op bestaande betonverharding containerpark

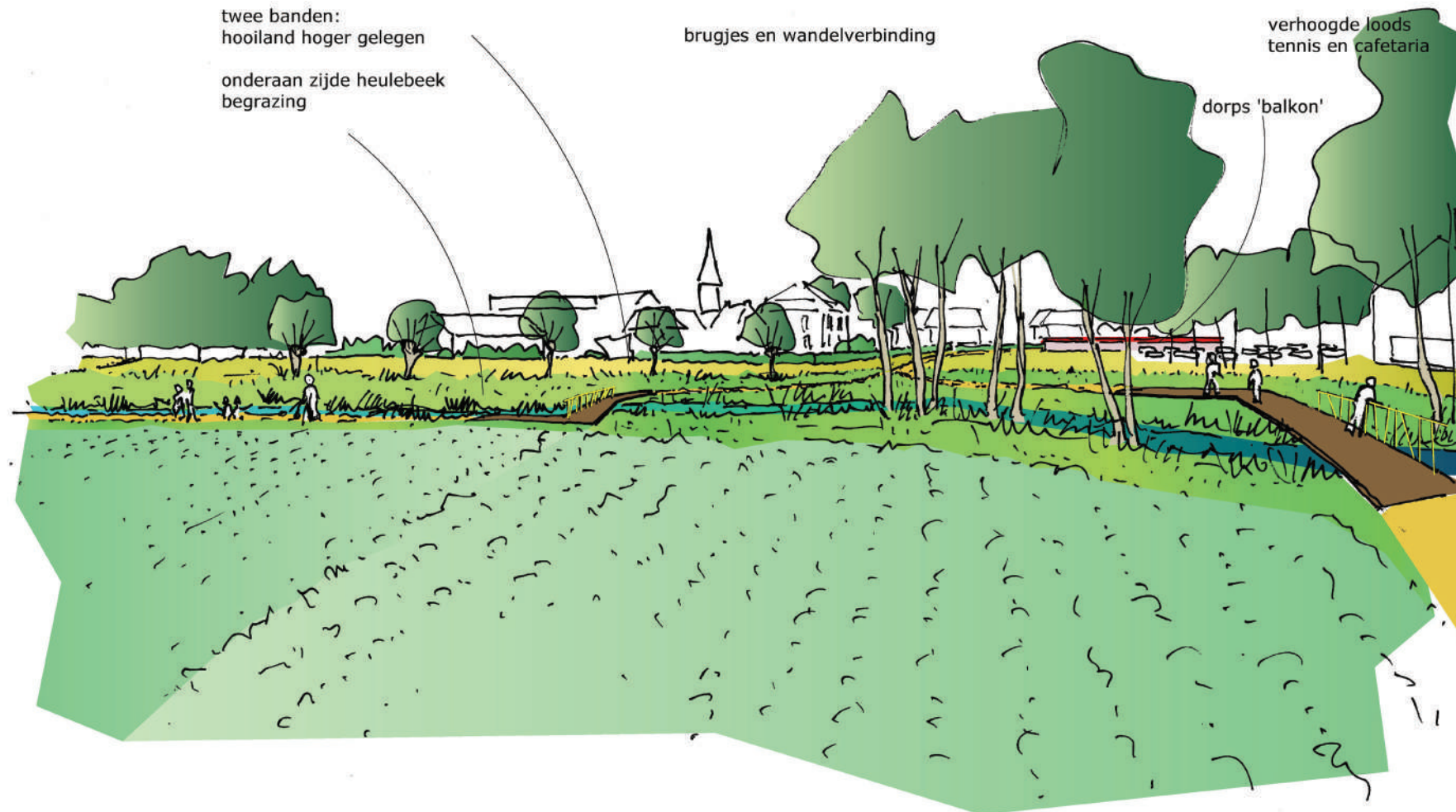

Ontwerpend onderzoek: Balkon en omgeving

Ontwerpend onderzoek: Balkon en omgeving

Ontwerpend onderzoek: Balkon en omgeving

Beeldkwaliteit Luit. Gen. Gerardstraat!

- **sport- en recreatiecomplex:**
  - nieuw clubhuis voor tennisclub
  - nieuw clubhuis voor hondenclub
  - fitnessclub
- **storende gebouwen verwijderen**
- **verflauwing** oevers Heulebeek
- **meer ademruimte voor monument Leieslag**

Ontwerpend onderzoek: Dorpsboomgaard

Dorpsboomgaard:

- **randafwerking** naastliggende bebouwing
- **het (kleine) ontmoeten**: picknicktafels, gezamenlijke fruitpluk en/of verwerking, ...
- aanplant **oude, lokale rassen**
- **hooiland** met **gazonpad**
- **biodiversiteit** en insecten
- samenwerking met een **imker**?

Ontwerpend onderzoek: speelbos

Een avontuurlijk natuurrijk speelbos:

- **buffer** met R8 en omliggende bebouwing
- lokaal en bovenlokaal belang
- **eigen identiteit** -overleg jeugdbeweging-:
bvb **fruitige wildernis**
- aandachtspunt: ontsluiting en **verweving**
met het landschap
- **gesloten grondbalans**

Ontwerpend onderzoek: Pastorijpark

Verbinding met het centrum via Pastorijpark:

Potentie bij verhuis brandweer:
groene verbinding tussen marktplein en
pastorijpark

Resultaat:
Een **groene vinger** van Leiemeersen tot in het
hart van Kuurne.

C Venster van Kuurne

Actieplan: venster van Kuurne

Gefaseerde aanpak:

Fase 1

Verbinding van groengebied met centrum van Kuurne:
realisatie kleine wandellus: **het venster op een kier!**

Fase 2

deelproject 2.1: Heulebeek: natuurrijke wandelas

deelproject 2.2: Site Sabbe (incl. speelbos)

deelproject 2.3: Balkon, parking, speelnatuur: **venster op de Leie!**

deelproject 2.4: Dorpsboomgaard

deelproject 2.5: Site Debruyne

Actieplan: Venster van Kuurne

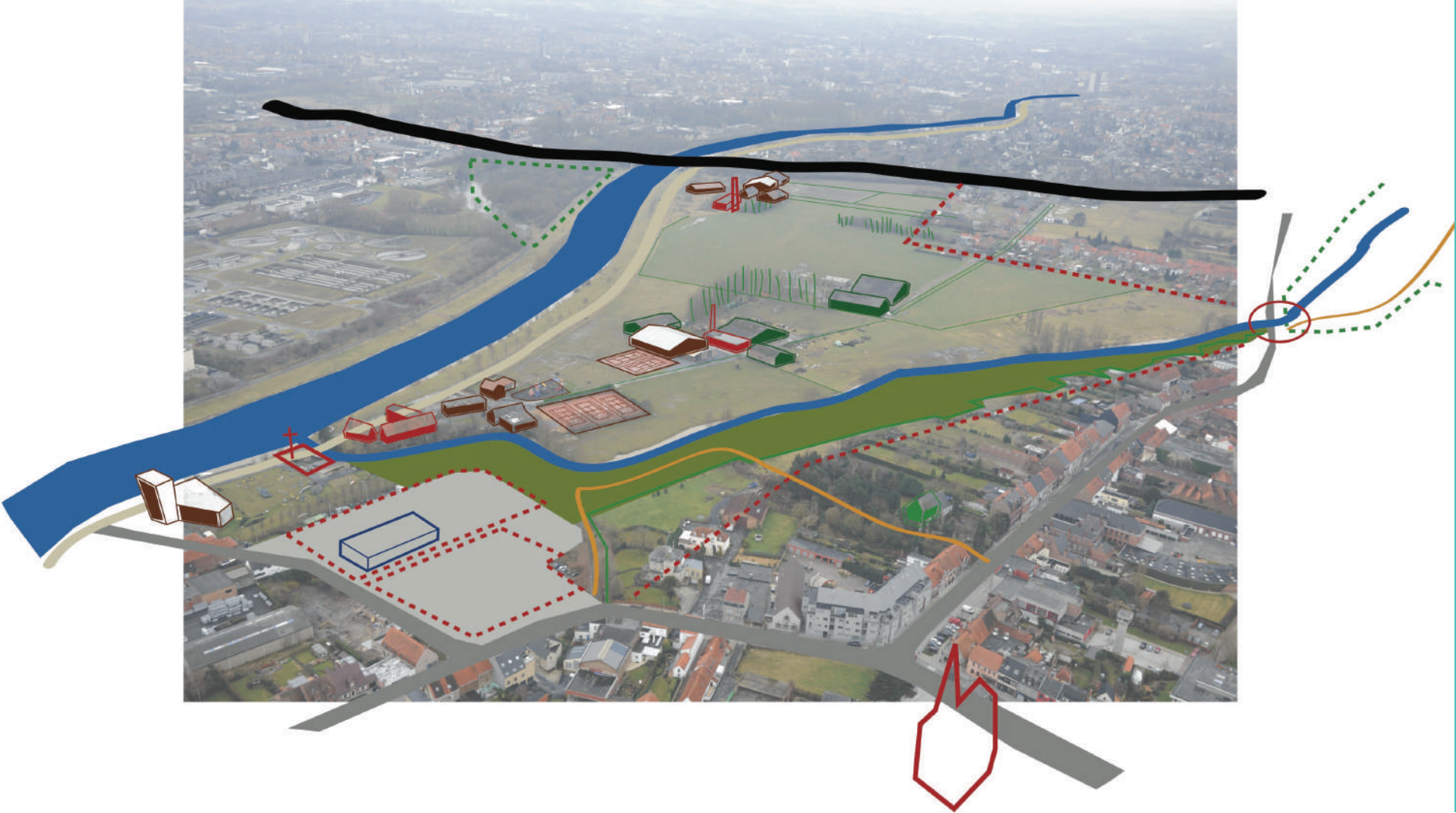
Gefaseerde aanpak:

Fase 3

- deelproject 3.1: Heulebeek: opwaardering monding
- deelproject 3.2:
  - verhuis tennisclub en clubhuis hondenclub
  - realisatie cafetaria (via RUP)
- deelproject 3.3: Reconversie historische hoeve en omgeving
- deelproject 3.4: Reconversie Site Verschaeve
- deelproject 3.5: Reconversie Site Debruyne

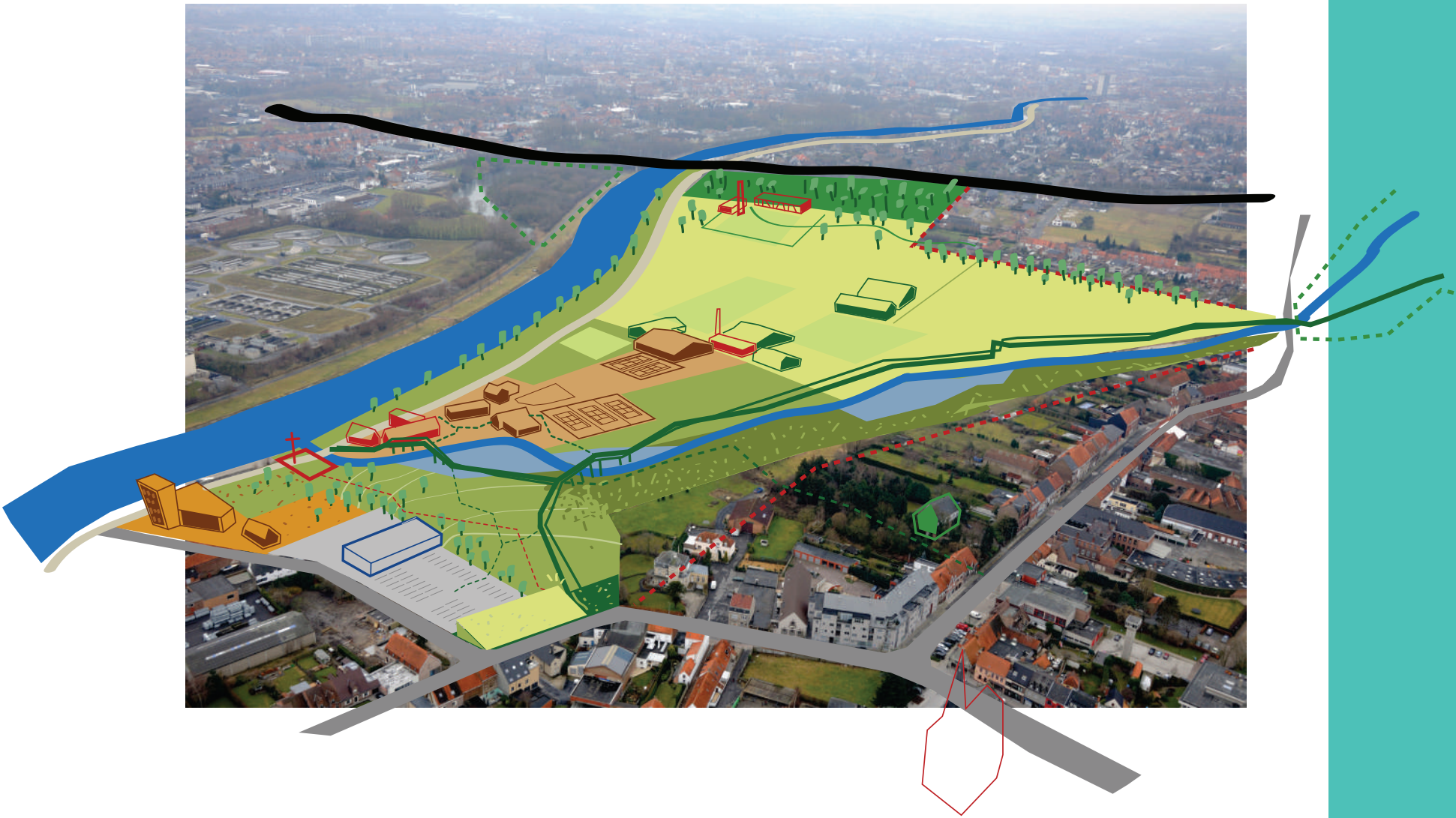

fase1

C

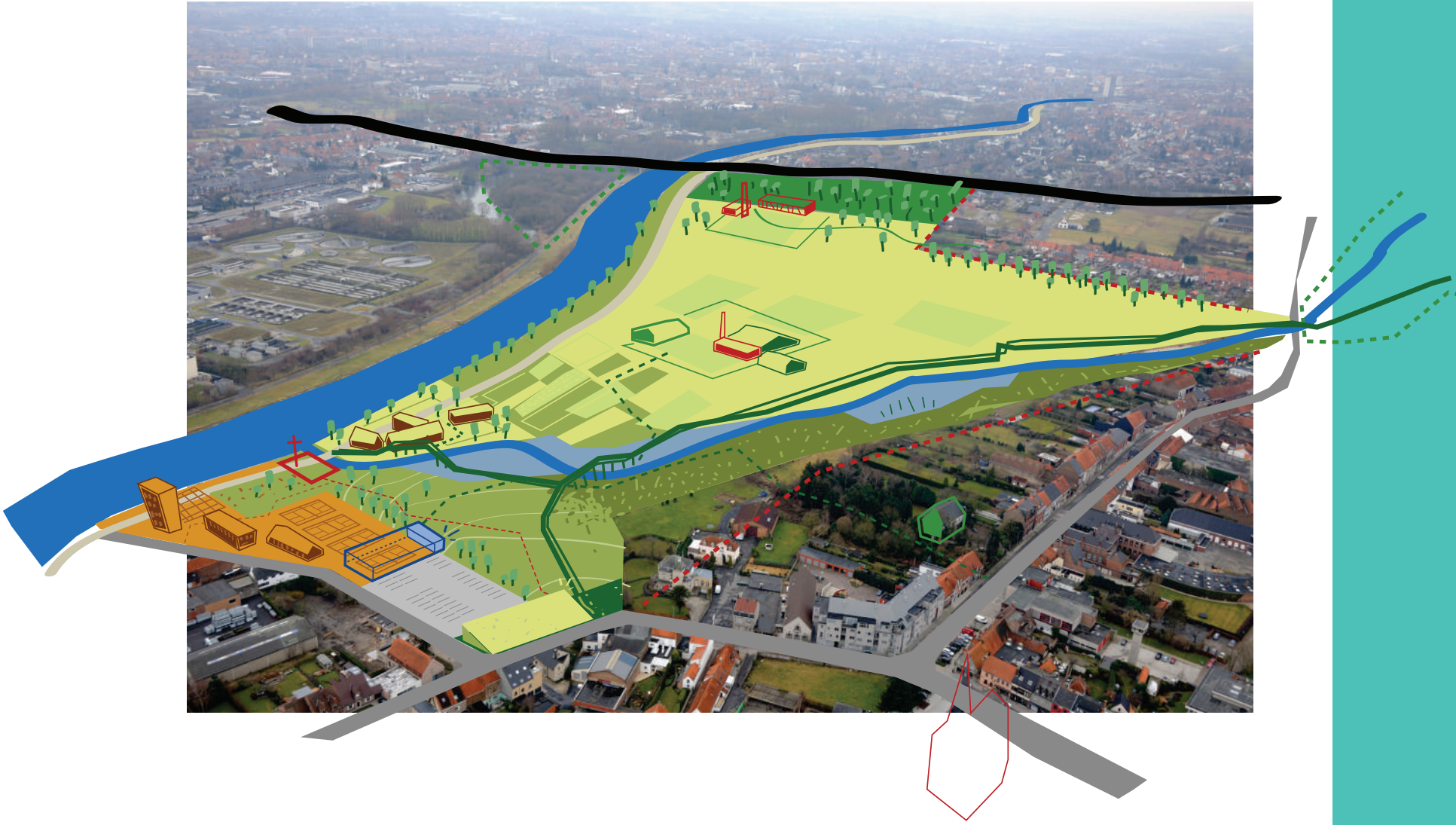
fase 2

C

fase 3

C

Participatie: Venster van Kuurne

Meerdere trajecten op maat van verschillende actoren

Participatietraject eigenaars

- eigenaars zijn belangrijke betrokken actoren: ontwikkeling en realisatie hangt ervan af
- afhankelijk van deelproject / situatie:
  - individuele gesprekken
  - collectieve gesprekken

Participatief ontwerpen: Venster van Kuurne

Participatietraject toekomstige gebruikers

In ontwerpfase **drie momenten**:

1. Beginfase (dromen en optillen)
2. Toetsing praatplan (puzzelen en onderhandelen en prioriteiten stellen)
3. Voorstellen van ontwerp (infomoment, waar verfijning nog mogelijk is)

Gedifferentieerde aanpak:

- **kinderen en jongeren**
- **volwassenen**

Elk participatiemoment: **gedetailleerd draaiboek** m.b.t. doel, timing, ingezette methodieken, rollen vanuit gemeente, het ontwerpteam...

Participatief ontwerpen: Venster van Kuurne

Participatietraject toekomstige gebruikers

1. Beginfase van het ontwerptraject (dromen en optillen)

- analyse van het gebied
- bevraging omwonenden en (toekomstige) gebruikers

interactieve methodieken:

- beeld verruimen dmv wervende referentiebeelden
- bewoners aan de slag: **collage**, **maquette**, ..

Participatief ontwerpen: Venster van Kuurne

Participatietraject toekomstige gebruikers

2. Bij toetsing praatplan (puzzelen en onderhandelen)

- praatplan: basis voor verdere discussie en verfijning
- interactieve methodiek:
  - **terreinwandeling met schetsen op terrein**
  - Omwonenden / gebruikers /... stellen vragen en doen voorstellen
  - Het ontwerpteam stelt vragen aan bewoners

Participatief ontwerpen: Venster van Kuurne

Participatietraject toekomstige gebruikers

3. Bij toetsing van het ontwerp (prioriteiten stellen en verfijnen)

Bewoners: input naar detaillering

Na goedkeuring inrichtingsplan: plan **breed communiceren**

Participatief ontwerpen: Venster van Kuurne

Participatietraject toekomstige gebruikers

- Participatiemomenten en –methodiek **ifv deelprojecten**
- Na realisatie: **feestelijke opening**
- Participatie eindigt niet bij het ontwerp: omwonenden betrekken **bij aanleg en beheer** zorgt voor 'sense of ownership', stimuleert lokale initiatieven...

Fase 1		
participatief ontwerptraject		
1.	voorbereiding	
1.1	startvergadering met opdrachtgever gemeente Kuurne, de verschillende diensten (groen, mobiliteit, wegen, jeugd, stedelijke ontwikkeling, ..), Leiedal, Westoer, ... (projectteam) en andere belanghebbende	september 2013.
	<ul style="list-style-type: none"> * bespreken concept van de prijsvraag * opstellen programma van eisen, * krijtlijnen randvoorwaarden vastleggen * participatie traject bespreken * verkenning van het terrein + fotoverkenning 	
2.	verkenning en beeld verruimen	1,5 maand
2.1	voorbereiding eigenaarsvergadering en bewonersvergaderingen	
	<ul style="list-style-type: none"> * referentie beelden zoeken waaruit blijkt wat de uitgangspunten van het ontwerpteam zijn, hun verhaal van het landschap en de directe omgeving en hoe ze het willen aanpakken * visie 'Heerlijke Heulebeek', Leievallei en concept ontwerpteam wordt gebruikt als basis 	
2.2	overleg	
	overleg projectteam: voorbereiding eigenaarsvergadering en bewonersvergadering	
	* bepaling randvoorwaarden	
2.3	participatie / communicatie	
	overleg met eigenaars samen met de gemeente	
	doel:	
	<ul style="list-style-type: none"> * hen erkennen in hun rol als eigenaar * Informatie verkrijgen vanwege eigenaars over functioneren gebied en intenties eigenaars * in kaart brengen eigendommen, gebruik en verwachtingen... 	
	nota: aangezien de gespannen situatie is misschien te overdenken om een RUP op te maken	
	bewonersoverleg: dromen en optillen	
	overleg, ideeën uitwisselen, luisteren, ...	
	overleg kinderen / jongeren (met organisatorische medewerking van jeugddienst)	
	<ul style="list-style-type: none"> * luisteren naar hun hun verhaal, ideeën, ... * beeld verruimen: wervende referentiebeelden, ... 	

stappenplan

stappenplan

	<p>overleg omwonenden: luisteren naar hun hun verhaal, ideeën, ...</p> <ul style="list-style-type: none"> * beeld verruimen: wervende referentiebeelden, ... * sessie op terrein * ... <p>zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> * <i>Landschapspark de Prettige Wildernis Gent</i> * <i>'Opmaak ontwerp en uitvoeringsdossier voor de parkzone Neerland (Wilrijk)',</i> <p>logistiek, organisatie door gemeente Kuurne</p>	
2.4	<p>resultaat: verwerking gegevens en opmaak van een vlekkenplan met kansen en knelpunten</p>	
2.5	<p>overleg overleg projectteam: resultaat eigenaarsvergadering en bewonersvergaderingen</p>	
3.	<p>ontwerpend onderzoek: praatplan / beeldkwaliteitsplan landschap 'Venster van Kuurne'</p>	2 maanden
3.1	<p>Praatplan / beeldkwaliteitsplan Verfijnen, aanpassen, ... wedstrijdconcept: zonering hoofdstructuur van het gehele gebied en een vertaling van:</p> <ul style="list-style-type: none"> * de ambitie van de gemeente Kuurne, * de wensen / ideeën van de eigenaars, bewoners . <p><i>aandachtspunten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * <i>'Venster van Kuurne'</i> * <i>industrieel-archeologische erfgoedbeleving</i> * <i>landschappelijke kwaliteiten</i> * <i>waterstructuur</i> * <i>ecologische potenties,</i> * <i>fiets, wandelnetwerk,</i> * <i>openheid</i> * <i>speelweefsel,</i> * <i>situering verschillende functies: landbouw, sociale economie, horeca, sport, ...</i> * <i>landschappelijke afwerking rand</i> 	

3.2	overleg met projectteam, + ANB, OE, W&Z, ... * bespreking eerste aanzet * aanpak workshops	
3.3	workshop eigenaars: bespreken praatplan workshop met de eigenaars en gemeente (verschillende diensten) * bespreken praatplan * alternatieven onderzoek	
3.5	bewonersoverleg: bespreken praatplan overleg omwonenden, jongeren, ..: * bespreken praatplan * alternatieven onderzoek	
3.6	praatplan/ beeldkwaliteitsplan 'Venster van Kuurne': uitwerken alternatieven uitwerken van de verschillende scenario's aangebracht door bewoners en eigenaars	
3.7	overleg met projectteam *bespreking resultaat van overleg bewoners en de workshop eigenaars en aangepast praatplan * fasering definitief vastleggen	
4	samenvatten ontwerp onderzoek in praatplan / beeldkwaliteitsplan en opmaak inrichtingsplan fase 1	1 maand
4.1	opmaak definitief beeldkwaliteitsplan en detaillering fase 1 voorontwerp <i>zie aandachtspunten onder 3.1</i>	
4.2	opmaak evolutiebeelden	
4.3	opmaak schetsen is belangrijk naar leesbaarheid voor de bewoners	
4.4	globale raming fase 1	
4.5	overleg met projectteam., incl. voorbereiding en maken verslag * bespreking definitief praatplan / beeldkwaliteitsplan 'Venster van Kuurne' * aanzet voorontwerp fase 1	
	goedkeuring gemeentebestuur	

5.	voorontwerp fase 1 wandellus + pastorijpark en omgeving	1 maand
5.1	opmaak voorontwerp	
	verder uitwerken voorontwerp	
	* wandellus	
	* pastorijpark	
	opmaken globale raming	
5.2	het nodige overleg	
	met de verschillende diensten (groen, mobiliteit, wegen, jeugd, stedelijke ontwikkeling, ..), en andere belanghebbenden	
	goedkeuring gemeentebestuur	
5.3	aanpassen voorontwerp	
5.4	overleg	
	met uitgebreid projectteam: incl. voorbereiding en maken verslag	
6.	voorontwerp fase 2 Heulebeek	1 maand
6.1	opmaak voorontwerp	
	verder uitwerken voorontwerp	
	verbinding Kortrijksestraat	
	begrazingzone	
	hooilandzone	
	opmaken globale raming	
6.2	het nodige overleg	
	met de verschillende diensten (groen, mobiliteit, wegen, jeugd, stedelijke ontwikkeling, ..), en andere belanghebbenden	
	goedkeuring gemeentebestuur	

stappenplan

stappenplan

6.4	overleg met uitgebreid projectteam: incl. voorbereiding en maken verslag	
6.5	participatie / communicatie fase 1 en 2 overleg omwonenden, eigenaars,... : * voorstel voorontwerp fase	
	overleg kinderen / jongeren: m.m.v. jeugddienst * voorstel voorontwerp logistiek, organisatie door gemeente Kuurne	
6.6	verwerking gegevens	
		goedkeuring gemeentebestuur

C